Region Stockholm

HSN 2021-02-16

Vänsterpartiet **SÄRSKILT UTTALANDE**

Ärende nr 3

HSN 2020-0592

Verksamhetsberättelse för 2020 för hälso- och sjukvårdsnämnden.

Vänsterpartiet deltar inte i beslutet om verksamhetsberättelsen.

Verksamhetsberättelsen lägger tyngdpunkten på pandemin som påverkat hela verksamhetsåret. Självklart har den haft stor inverkan på samtliga av nämndens ansvarsområden.

Men Vänsterpartiet vill understryka de stora brister och svagheter som fanns i vårdstrukturen redan före pandemin. Brister och svagheter som orsakats av både direkt underfinansiering och av den marknadsliberala vårdmodell som de blågröna etablerat i regionen. Vad pandemin, med fruktansvärda konsekvenser, avslöjat är ineffektiviteten i ett system som bygger på fri etableringsrätt, vård för profit och just-in-time-principen.

Den stora ojämlikheten vad gäller vård och hälsa mellan olika regiondelar har synliggjorts ytterligare av krisen. De utsatta förortsområdena, där vården är dåligt utbyggd och där människor bor trångt, har fått betala ett högt pris med många sjuka och döda. Bristen på beredskap och avsaknaden av riktiga lager med vård- och skyddsutrustning förvärrade smittspridningen och bidrog till att många människor, särskilt äldre, drabbades mycket hårt.

Marknadstänkandet och konkurrensideologin försvårar samarbetet mellan vårdgivare, slår sönder vårdkedjor och motverkar därmed det viktigaste: att ge bästa möjliga vård till de sjukaste. Läkarstödet till äldreomsorgen är det allvarligaste exemplet. IVO:s stenhårda kritik mot regionen i denna fråga säger allt.

IVO-rapporten är skrämmande läsning. Den bekräftar till exempel att var femte person på äldreboende inte fått någon som helst individuell läkarbedömning. Och i de flesta fall där det funnits en läkarbedömning, så har den skett via telefon under ofta bristfälliga former. Bara drygt 5 procent fick möta läkare på plats. Regelverket för vård i livets slutskede har inte följts.

IVO klargör också att de äldre på särskilt boende inte har fått vård och behandling utifrån individuella behov vid misstänkt eller konstaterad covid-19. Inte heller har de och/eller deras närstående fått information och gjorts delaktiga vad gäller vård vid misstänkt eller konstaterad covid-19. Dessutom är det så stora brister i brister i primärvårdens patientjournaler att det inte går att följa vården och behandlingen till äldre med bekräftad eller misstänkt covid-smitta som bor på särskilt boende. Vi konstaterar med sorg att den svenska välfärden inte har fungerar vad gäller vård och omsorg för de äldre i vårt samhälle. Det är en skandal som kräver omedelbara åtgärder på kommunal, regional och nationell nivå.

I arbetet mot pandemin har Region Stockholm misslyckats i frågan om testning, tyvärr tycks det nu också gå åt samma dåliga resultat när det gäller vaccinationsarbetet, och då framförallt i de redan utsatta förortsområdena. Huvudorsakerna till denna ineffektivitet ligger inbyggda i hela vårdsystemets organisation.

I Region Stockholm har det blågröna styret valt en dogmatisk marknadsliberal ideologi som rättesnöre för sin politik. Det är de privata vårdföretagens intresse som står i centrum för avgörande beslut, inte vad som är bäst för patienterna och de sjuka. Hälso- och sjukvårdslagstiftningens portalparagraf är åsidosatt. Den lyder: ”Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har störst behov av vård ska ges företräde till vården”. För att realisera den målsättningen krävs ett politiskt paradigmskifte i Region Stockholm.

Idag präglas hälsan av en växande ojämlikhet som grundar sig på inkomst, utbildning och bostadsort. Vi har sett detta tydligt under Corona-krisen där de utsatta förorterna drabbats mycket hårdare med många fler sjuka och döda än på andra håll i regionen. Folkhälsostatistiken talar här sitt tydliga språk. Hälsa i välbärgade områden är betydligt bättre än i socio-ekonomiskt utsatta delar av Region Stockholm.

Vårdpersonalen är regionens hjältar. Trots att under flera år ha blivit så illa behandlade av regionens styrande med nedskärningar, åtstramningar och därmed extremt stressig arbetsmiljö, så har vårdpersonalen gjort storartade arbetsinsatser under pandemin. Många människor har överlevt svår covid tack vare fantastisk vårdpersonal. Men regionen har inte ha några planer på att tacka genom konkreta åtgärder som nya investeringar för att betala tillbaka på den arbetsmiljöskuld som nu byggts upp. Ett verkligt tack för den stora arbetsinsatsen kräver att de vårdanställda ges möjlighet till återhämtning, lönehöjningar och bättre möjligheter till fortbildning.

De blågröna har istället lagt sin omsorg om de privata vårdföretagen. Trots skriande behov av vårdpersonal till akutsjukhusen vägrade regionstyret att ställa krav på att de privata vårdgivarna måste bidra med vårdpersonal. Man nöjde sig med vänliga uppmaningar, men den som kan aktiebolagslagen vet att privata vårdföretag har sin främsta plikt till aktieägarna och inte till vädjande politiker eller svårt sjuka patienter.

På flera andra områden ser vi samma omhuldande av de privata vårdföretagarna. I en egen särställning står Kry. Till exempel har bolaget Kry fått dispens för en annan form av fakturering och rapportering och behöver inte gå genom Gemensamt Vårdregister (GVR). Detta gör att det blir mycket svårare att följa upp Krys vårdåtgärder i jämförelse med andra vårdgivare.

Kry har listat patienter via sin app utan att folk fattat vad som skett och utan reaktion från regionledningen, och 1177/Vårdguiden fick i våras direktiv från förvaltningen att hänvisa patienter via sms direkt till Krys app. Nu vill Kry ta över själva driften av 1177. Efter påtryckningar från Vänsterpartiet ska beslut tas kring uppköpet i Hälso- och sjukvårdsnämnden. Hade inte vi satt ner foten så hade 1177-affären smugits igenom på tjänstemannanivå. Till och med borgerliga ledarsidor på tidningar, som DN och Expressen, markerar mot det blågröna styrets agerande. I fallet Kry gäller uppenbarligen inte ens den gamla borgerliga idén om fri konkurrens. Vad som ligger bakom omhuldandet av Kry och deras aktieägare hoppas vi få utrett av en oberoende undersökning.

Tack vare Vänsterpartiets frågor i tandvårdsberedningen har också ett omfattande svindleri bland privata tandvårdsbolag avslöjats. En granskning av, bara en bråkdel av, insända fakturor inom ”nödvändig tandvård” visade att enbart 22% godkändes. Det blev återkrav på 2 miljoner kronor. De som drabbades värst var gamla människor som utsattes för onödig behandling och lidande. Vänsterpartiet begärde granskning av samtliga fakturor eftersom omfattande och mycket kostsamt fusk var uppenbart. Men de blågröna sa nej. När privata tandvårdföretag agerar kriminellt och lurar till sig skattebetalarnas pengar så gjorde alltså det borgerliga styret inga fortsatta undersökningar och inga polisanmälningar. Vårdföretagens intressen går först.

Däremot har det blågröna styret inga problem att höja avgifter och kostnader för redan ekonomiskt utsatta patientgrupper och människor med funktionsvariationer. Ett exempel är det cyniska beslutet att införa hjälpmedelsavgifter och att slopa högkostnadsskyddet gällande hjälpmedel. Det handlar om rullstolar, tyngdtäcken och mycket annat. Hela funktionsrättsrörelsen protesterade. Men det hjälpte inte. Beslutet drevs igenom av M, L, C, KD och MP. Det handlade om 63 miljoner kronor i ”besparingar”. Som jämförelse så hade man fått in tre gånger den summan om man bara granskat samtliga insända fakturor inom området ”nödvändig tandvård”. Men hårdhandskarna använder de blågröna mot de redan utsatta och ekonomiskt svaga, inte mot vårdföretagen.

Många andra patientorganisationer har under året protesterat mot andra nedskärningar och försämringar som fördjupar orättvisorna och ojämlikheten i regionen. Regionstyret vägrar lyssna. Det är uppenbart att verkliga förändringar som har rättvisa och jämlikhet som ideologisk utgångspunkt bara kan ske efter regionvalet 2022.

Vänsterpartiet vill också markera mot de fyrkantiga mätmetoder som används i verksamhetsberättelsen. Vi tror inte de olika indikatorerna kan ge svar på flera av de avgörande problem som finns inom hälso- och sjukvården i regionen. Vi vet redan att regionrevisorerna också har kritik mot dessa indikatorer som mätsystem.

Ett stort misstag under året var beslutet att lägga ner husläkarjourerna. Vänsterpartiet anser att det borde finnas husläkarjourer i alla kommuner och stadsdelar. Husläkarjourerna är viktiga i arbetet att bygga upp kontinuitet. Vi vet att just kontinuiteten och kontakten med patienterna är avgörande för en långsiktigt fungerande vård.

Planen att närakuterna ska kunna ersätta husläkarjourerna kommer inte att fungera. Husläkarjourerna har inte bara ett akutuppdrag, de har också ett uppdrag att fungera för de som inte har tid att besöka vårdcentralen under kontorstid. Detta uppdrag läggs nu ut på enskilda vårdcentraler, någonting som tidigare visat sig vara svårlöst vad det gäller bemanning på obekväm arbetstid. Det finns också alltför många exempel på att närakuterna inte underlättar vårdsituationen. Närakuterna har kanske ökat tillgängligheten av vård, men de har inte bidragit till kontinuitet i vården. Vänsterpartiet vill säkra en likvärdig och jämlik vård. Att ha fungerande husläkarjourer i alla kommuner och stadsdelar, inte minst i Spånga/Tensta och Rinkeby/Kista, skulle bidra till det.

Ett annat stort problem i regionen är att många privata vårdgivare ger personer med privat sjukvårdsförsäkring förtur i kön. Den som har råd med försäkring får snabbare och bättre vård. Systemet ger stora vinster till försäkringsbolagen och de privata vårdgivarna på bekostnad av principen att den som har störst behov ska få vård först. Vänsterpartiet anser att samtliga vårdavtal Region Stockholm har med privata vårdgivare ska innehålla klausuler om att vårdgivarna inte får ta emot patienter vars vård finansieras av privata

sjukvårdsförsäkringar. Alla förslag vi lagt fram om detta har röstats ner av den blågröna majoriteten.

Det finns många fler delar i verksamheten under år 2020 som skulle kunna kommenteras. Men vi avslutar med att konstatera att under 14 års högerstyre har Stockholm blivit en extrem vårdregion i Sverige med rekordmånga privata vårdföretag. Patienten har blivit en vara och vården kallas för produktion. Att ta emot många patienter med förkylningar ger snabba pengar. Att vårda multisjuka äldre eller arbeta för bättre folkhälsa i utsatta områden ger inte samma vinst.

Vänsterpartiets mål är att vården ska fördelas rättvist utifrån behov så att den blir jämlik, jämställd och prioriterar de mest utsatta och sjuka. Vårt medel att nå det målet är att arbeta för att hälso- och sjukvården ska vara gemensamt ägd, i offentlig regi och demokratiskt styrd.